

ข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ
ที่หน่วยงานในสังกัดต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มีบทบัญญัติหลายประการที่มีผลเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้บุคลากรของหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีความเข้าใจในข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งให้ทุกหน่วยสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตรงกัน จึงได้จัดทำเอกสารฉบับนี้ขึ้น อย่างไรก็ตามคำอธิบายเพียงเป็นการนำเสนอให้รู้หลัก แต่ในบางครั้งหากต่างหน่วยงานมีความเห็นเป็นอย่างอื่นก็ควรวิเคราะห์ให้รอบคอบ รับฟังความเห็นหน่วยงานอื่นโดยปราศจากอคติแล้วตัดสินใจดำเนินงานในสิ่งที่ดีที่สุด

การทำงานของสถานพินิจฯ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับศาล หรือต้องดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ

๑. รับตัวเด็กหรือเยาวชนจากศาล และรับแจ้งการจับกุมหรือการเข้ามอบตัวจากพนักงานสอบสวน

สถานพินิจฯ ได้รับทางใดทางหนึ่งก็เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้มีอำนาจในการสืบเสาะข้อเท็จจริง หากได้รับตัวจากศาล ก็ติดตามสอบถามหนังสือแจ้งจากพนักงานสอบสวนเพื่อทราบข้อกล่าวหาและพฤติการณ์คดี

การสืบเสาะนั้นไม่ใช่การปฏิบัติตามคำสั่งศาล แต่เป็นการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดคือมาตรา ๘๒ ประกอบ มาตรา ๓๖ (๑) ซึ่งศาลสั่งหรือไม่ สถานพินิจก็ต้องทำอยู่แล้ว ศาลไม่มีอำนาจที่จะกำหนดระยะเวลาการสืบเสาะของสถานพินิจแต่การสั่งเช่นนั้นก็เป็นผลดีที่จะเร่งรัดการทำงาน และระยะเวลาที่ศาลกำหนดคือ ๓๐ วันก็นับว่าไม่เร่งรัดจนเกินไป

ในกรณีเช่นนี้ควรออกแบบกระบวนการงานให้สามารถดำเนินการได้สะดวก กิจกรรมใดไม่ส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพของงานก็ควรตัดออก กิจกรรมที่จำเป็นหรือที่กฎหมายกำหนดให้ทำก็ยังคงไว้

การเร่งรัดออกรายงานนับว่าเป็นความปรารถนาดีที่จะให้มีการฟ้องและพิพากษาได้เร็วขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนที่จะพ้นจากกระบวนการยุติธรรมโดยเร็ว

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนได้รับการปล่อยชั่วคราวไปจากศาล แล้วมาพบพนักงานคุมประพฤติ ควรถามปากคำโดยเร็ว หัวหน้าคดีควรบริหารจัดการให้มีพนักงานคุมประพฤติถามคำให้การในวันเดียวกันเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดจากการไม่มาพบตามกำหนดซึ่งจะส่งผลให้ไม่สามารถออกรายงานได้โดยเร็ว การบริหารจัดการก็อาจจ่ายสำนวนให้พนักงานคุมประพฤติที่อยู่ในขณะนั้น หรือสามารถดำเนินการได้ทันที หรือจัดเป็นเวรเพื่อการถามปากคำกรณีเร่งด่วนเช่นนี้

๒. การสืบเสาะข้อเท็จจริงในคดีอาญา

ข้อเท็จจริงที่มาตรา ๓๖ (๑) กำหนดให้ต้องสืบเสาะ สำนักพัฒนาฯ ควรนำ flow การทำงานมาพิจารณาว่ากิจกรรมที่กำหนดนั้นเป็นอย่างไร

- อะไรที่ต้องทำตามกฎหมายก็ต้องคงไว้
- อะไรที่แม้จะมากกว่าที่กฎหมายกำหนดแต่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลแก้ไขก็คงไว้

หากการคงไว้นั้นยังอยู่ในความสามารถที่จะดำเนินการได้ หรือควรพยายามดำเนินการให้ได้

- การจะใช้กิจกรรมใดควรคำนึงผลที่ได้เป็นสำคัญ มิใช่ได้เพียงรูปแบบที่กำหนด
- กิจกรรมใดที่เกินจำเป็นตัดออกได้ก็ควรตัด เช่นกลุ่มที่ไม่ต้องรับการแก้ไข ก็ไม่จำเป็นต้องไปขอ

คำแนะนำจากสหวิชาชีพ กลุ่มที่แก้ไขได้ไม่ยากนั้นบุคคลกรของหน่วยงานก็น่าจะเสนอแนวทาง และดำเนินการหรือประสานให้มีการดำเนินการแก้ไขเองได้ ส่วนกลุ่มที่ยากต่อการแก้ไขก็ควรจะได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องนั้นโดยการจัดให้บุคคลดังกล่าวได้รับการแต่งตั้งแล้วเชิญมาประชุมเพื่อขอคำแนะนำ

การนำเสนอข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๖ (๑) นั้น เป็นการนำเสนอพยานเอกสารต่อศาล ซึ่งตาม ป.วิ อาญาต้องนำพยานบุคคลมาสืบประกอบพยานเอกสารแต่มาตรา ๑๑๘ แห่ง พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ บัญญัติว่า ศาลจะรับฟังรายงานอันมิใช่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดโดยไม่ต้องมีพยานบุคคลมาประกอบรายงานนั้นก็ได้ ในทางตรงข้ามศาลจะเรียกมาสืบประกอบก็ได้ ดังนั้นการรวบรวมข้อเท็จจริงของเด็กและเยาวชนที่มีการดำเนินการโดยนักวิชาชีพหลายวิชาชีพ ควรเป็นรายงานแยกแต่ละวิชาชีพใครทำรายงานส่วนใดก็สามารถรับรองหรือยืนยันข้อเท็จจริงได้เฉพาะส่วนที่ตนทำ และเมื่อศาลติดใจสงสัยรายงานฉบับใด ก็จะได้เชิญผู้ทำรายงานนั้นไปศาลเพื่อสืบประกอบหรือสอบถามเพิ่มเติม การนำรายงานของทุกวิชาชีพมารวมเป็นรายงานฉบับ

เดียนั้นเวลาที่ศาลเรียกสอบถามก็จะเรียกคนที่ลงชื่อในรายงานซึ่งได้แก่พนักงานคุมประพฤติ ในการนี้พนักงานคุมประพฤติไม่สามารถตอบคำถาม หรือให้ความเห็นทางด้านจิตวิทยา หรือทางการแพทย์ได้

รายงานนั้นควรจัดทำในลักษณะชุดรายงานประกอบด้วย

- รายงานสิ่งแวดล้อม โดยพนักงานคุมประพฤติ
- รายงานสภาวะสุขภาพ โดยพยาบาล
- รายงานการตรวจพิเคราะห์ทางกาย โดยแพทย์
- รายงานจิตวิทยา โดยนักจิตวิทยา
- รายงานการตรวจพิเคราะห์ทางจิต โดยจิตแพทย์
- รายงานการพินิจ โดยพ่อบ้านหรือแม่บ้าน

การตรวจพิเคราะห์ทางกายโดยแพทย์นั้นกฎหมายบังคับให้ทำเมื่อเด็กหรือเยาวชนอยู่ในสถานที่ควบคุม ด้วยประสงค์ต่อตัวผู้ถูกควบคุมเองและผู้อยู่ในสถานที่ควบคุมมิให้มีการแพร่เชื้อโรคหรือรับอันตรายจากสภาพการควบคุม และเฉพาะรายที่ถูกควบคุมตัวจึงจะมีรายงานการพินิจ ดังนั้นในชุดรายงานของเด็กและเยาวชนแต่ละรายจะประกอบด้วยรายงานใดบ้างก็แล้วแต่รูปเรื่อง ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวเป็นรูปแบบที่กำหนดอยู่ในระเบียบแล้ว คือ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔

รายงานที่มีคุณภาพและเป็นที่น่าเชื่อถือควรเป็นรายงานแบบความเรียงที่ได้ร้อยเรียงเหตุผลความเป็นมาของเด็กหรือเยาวชนได้อย่างครบถ้วนและวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นได้ชัดเจน เสนอแนะเกี่ยวกับการลงโทษได้อย่างเหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนเป็นการเฉพาะ และเมื่อศาลพิพากษาให้รับการฝึกอบรม ศูนย์ฝึกฯ ก็สามารถใช้รายงานนี้เพื่อจัดทำแผนการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนแต่ละรายต่อไป รูปแบบรายงานที่เป็นตอนๆ และมีได้เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องโดยให้เครื่องจัดวางเรียงและไม่มีการเชื่อมร้อยให้เป็นไปตามลำดับ ทำให้เนื้อหาไม่ชวนให้สนใจไม่มีพลังที่จะชวนให้เห็นคล้อยตาม

เมื่อส่งรายงานต่อศาลแล้ว ต่อมาเมื่อมีรายงานเรื่องใดเพิ่มเติมเกิดขึ้นต้องส่งเป็นรายงานเพิ่มเติมให้ศาลด้วย รวมทั้งรายงานตามมาตรา ๔๖ คือรายงานความประพฤติไม่น้อยกว่าหกเดือนครั้งสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่ต้องรอการพิจารณาเป็นเวลานานเกินกว่าหกเดือน ซึ่งรายงานนี้สถานแรกรับจะต้องส่งให้สถานพินิจเพื่อรายงานต่อศาลส่วนกรณีนำไปใช้กับศูนย์ฝึกและอบรม ผู้อำนวยการศูนย์ ควรทำความเข้าใจกับศาลเรื่องรอบระยะเวลาในการประเมินเด็ก/เยาวชน และขอส่งผลการประเมินก็จะเป็นการสะดวก เพราะศูนย์จะต้องทำเพียงหนังสือนำส่งรายงานผลการประเมินในแต่ละรอบมิต้องมีการทำรายงานเพื่อเสนอศาลเป็นการเฉพาะ

การทำงานของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่เกี่ยวข้องกับศาลหรือที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย กฎระเบียบ

๑. การจัดทำแผนบำบัดแก้ไขรายบุคคล

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนบำบัดแก้ไขรายบุคคล ได้แก่

มาตรา ๕๗ วรรคสอง

“การจัดให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรใดต้องจัดให้เหมาะสมกับอายุ สภาพร่างกาย สภาพจิต วุฒิภาวะ และประโยชน์ที่เด็กหรือเยาวชนจะได้รับในอนาคต โดยคำนึงถึงความประสงค์ของเด็กหรือเยาวชนประกอบด้วย”

มาตรา ๖๑ ต้องนำมาใช้กับศูนย์ฝึกและอบรมตามที่กำหนดในมาตรา ๖๔ ซึ่งส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนคือ (๑) โดยแปลความได้ว่า “ ในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมของศูนย์ฝึกและอบรม ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมมีอำนาจหน้าที่จัดให้เด็กหรือเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญ ฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ รับบริการด้านสวัสดิการสังคม รับการอบรม หรือปฏิบัติการงานอื่นใดให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย สภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้โดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลัก”

ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีกำหนดเกี่ยวกับเรื่องนี้ดังนี้

ข้อ ๔ การฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชนต้องจัดให้เหมาะสมกับอายุ สภาพร่างกาย สภาพจิต วุฒิภาวะ และประโยชน์ที่เด็กหรือเยาวชนจะได้รับในอนาคต โดยพิจารณาจากรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน และคำนึงถึงความประสงค์ของเด็กหรือเยาวชนตามปัจจัยดังต่อไปนี้

- (๑) ผลการจำแนกตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กหรือเยาวชน
- (๒) ความพร้อมและศักยภาพของเด็กหรือเยาวชน
- (๓) พื้นฐานความรู้ด้านวิชาชีพ
- (๔) พื้นฐานความรู้ด้านวิชาสามัญ

ข้อ ๕ หลักสูตรการฝึกอบรมประกอบด้วย หลักสูตรด้านการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมและอารมณ์เด็กและเยาวชน หลักสูตรด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน

(๑) หลักสูตรด้านการบำบัดฟื้นฟู พฤติกรรมและอารมณ์เด็กและเยาวชน มีดังต่อไปนี้

(ก) การบำบัดฟื้นฟูพื้นฐาน เป็นชุดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนทุกรายเพื่อลดความวิตกกังวลให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและมีความพร้อมในการฝึกอบรม

(ข) การบำบัดฟื้นฟูเฉพาะด้าน เป็นชุดกิจกรรมสำหรับบำบัดฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย

(ค) การบำบัดฟื้นฟูพิเศษ เพื่อบำบัดฟื้นฟูตามความจำเป็นของเด็กหรือเยาวชนที่มีลักษณะพิเศษเป็นการเฉพาะราย

(๒) หลักสูตรด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนมีดังต่อไปนี้

- (ก) การจัดการศึกษาวิชาสามัญ
- (ข) การจัดการศึกษาวิชาชีพ

ทั้งนี้เด็กและเยาวชนต้องได้รับกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมทางเลือกตามความสนใจและเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็กและเยาวชนดังต่อไปนี้

- (ก) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ
- (ข) กิจกรรมทักษะชีวิต
- (ค) กิจกรรมศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น
- (ง) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
- (จ) กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

รายละเอียดปรากฏตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่อธิบดีประกาศ

ข้อ ๖ เด็กหรือเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมต้องมีแผนการฝึกอบรมเฉพาะราย โดยทุกรายจะได้รับการบำบัดฟื้นฟูพื้นฐาน และได้รับการบำบัดฟื้นฟูเฉพาะด้าน การจัดการศึกษาสายสามัญหรือวิชาชีพ กิจกรรมนอกหลักสูตร หรือการบำบัดฟื้นฟูพิเศษหากมีทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสม

การประเมินผลให้ดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมของหลักสูตร

เด็กหรือเยาวชนที่ผ่านการประเมินตามแผนการฝึกอบรมเฉพาะรายถือว่าผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมตามระเบียบนี้

ข้อกฎหมายได้กำหนดกรอบการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ส่วนระเบียบกำหนดเกี่ยวกับการจัดทำแผนการฝึกอบรม และสรุปได้ว่าเด็กและเยาวชนทุกคนต้องมีแผนการฝึกอบรมเฉพาะราย ดังนั้นเมื่อจัดทำแผนแล้วสมควรรายงานให้ศาลทราบถึงแผนการฝึกอบรมซึ่งแผนนี้เป็นเอกสารเริ่มต้นให้ศาลทราบอย่างเป็นรูปธรรมว่าศูนย์ฝึกและอบรมจะดำเนินการอะไรบ้างในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนแต่ละรายที่ศาลส่งมารับการฝึกอบรม อนึ่งแผนการฝึกอบรมนี้อาจมีการปรับปรุงได้หากมีเหตุการณ์บางประการเปลี่ยนแปลงไปและก็ควรรายงานให้ศาลทราบถึงแผนที่เปลี่ยนแปลงใหม่ด้วย

๒. การประเมินผลการฝึกอบรม

ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยประโยชน์ที่เด็กหรือเยาวชนได้รับ และการปฏิบัติตนระหว่างที่ได้รับประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดเกี่ยวกับเรื่อง การประเมินผลการฝึกอบรมไว้ดังนี้

(๑) เด็กหรือเยาวชนที่มีระยะเวลาฝึกอบรมไม่เกินสามเดือนให้จัดการประเมินในเดือนที่ ๑ และเดือนที่ ๒

(๒) เด็กหรือเยาวชนที่มีระยะเวลาฝึกอบรมเกินกว่าสามเดือนแต่ไม่เกินหกเดือนให้จัดการประเมินในเดือนที่ ๒ เดือนที่ ๓ และเดือนที่ ๔

(๓) เด็กหรือเยาวชนที่มีระยะเวลาฝึกอบรมเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่เกินหนึ่งปีให้จัดการประเมินในเดือนที่ ๒ และครั้งต่อไปทุกสองเดือน

(๔) เด็กหรือเยาวชนที่มีระยะเวลาฝึกอบรมเกินกว่าหนึ่งปีขึ้นไปให้จัดการประเมินครั้งแรกในเดือนที่ ๒ และครั้งต่อไปทุกสามเดือน

สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาฝึกอบรมแตกต่างจากที่กำหนดข้างต้นให้จัดการประเมินตามระยะเวลาที่ใกล้เคียง โดยพิจารณาในทางที่เป็นคุณแก่เด็กหรือเยาวชนโดยอนุโลม

[กรณีให้ฝึกอบรมจนจบระดับการศึกษาให้นำระยะเวลาที่ควรศึกษาจบมาคิดเป็นฐานในการประเมิน]

ข้อ ๖ การประเมินผลการฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชนให้พิจารณาจากองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- (๑) รายงานด้านการศึกษาวิชาสามัญ หรือวิชาชีพจากรายงานครูผู้สอน
- (๒) รายงานด้านการเข้าร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ของแต่ละชุดกิจกรรมจากรายงานผู้จัดกิจกรรม
- (๓) รายงานด้านความประพฤติจากรายงานพ่อบ้านหรือแม่บ้าน
- (๔) รายงานจากครูที่ปรึกษา

ทั้งนี้ให้บุคลากรที่รับผิดชอบข้างต้นส่งรายงานผลการประเมินให้ครูที่ปรึกษาเพื่อรวบรวมและเสนอให้คณะกรรมการนักวิชาชีพประชุมพิจารณา

การประชุมคณะกรรมการนักวิชาชีพต้องมีคณะกรรมการเข้าร่วมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง จึงจะเป็นองค์ประชุมและการลงมติให้ถือเสียงข้างมาก

ข้อ ๗ คณะกรรมการนักวิชาชีพนำผลสรุปการประเมินของเด็กหรือเยาวชนเป็นรายบุคคลให้เลขานุการคณะกรรมการสหวิชาชีพนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการสหวิชาชีพเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะต่อผู้อำนวยการในการให้เด็กหรือเยาวชนได้รับประโยชน์ตามระเบียบนี้

ทั้งนี้ผลการประเมินอาจส่งผลให้เด็กหรือเยาวชนได้รับประโยชน์ หรือถูกตัดประโยชน์ดังนี้

มาตรา ๕๙ เด็กหรือเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมต้องปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของสถานที่ที่เข้ารับการฝึกอบรม หากผลการฝึกอบรมก้าวหน้าเป็นที่ประจักษ์ หรือได้ทำความชอบเป็นพิเศษ ให้คณะกรรมการสหวิชาชีพเสนอแนะต่อผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต พิจารณาให้เด็กหรือเยาวชนได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) เลื่อนชั้น
- (๒) ลาเยี่ยมบ้าน
- (๓) ลดวันฝึกอบรม
- (๔) พักการฝึกอบรม

การเลื่อนชั้น การลาเยี่ยมบ้าน การลดวันฝึกอบรม และการพักการฝึกอบรมให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด แต่การลดวันฝึกอบรมและการพักการฝึกอบรมจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อเด็กหรือเยาวชนได้รับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของระยะเวลาฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล แล้วรายงานให้ศาลทราบภายในสิบห้าวัน ทั้งนี้ศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้หากมีเหตุอันสมควร

มาตรา ๖๐ เด็กหรือเยาวชนที่ได้รับประโยชน์ตามมาตรา ๕๙ (๒) (๓) และ (๔) ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด หากฝ่าฝืนระเบียบให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตมีอำนาจแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรืองดประโยชน์ที่ได้ให้นั้น แล้วรายงานให้ศาลทราบภายในสิบห้าวัน ทั้งนี้ศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้หากมีเหตุอันสมควร

มาตรา ๖๑ เด็กหรือเยาวชนที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของสถานที่ที่เข้ารับการฝึกอบรมไม่ตั้งใจรับการฝึกอบรม หลบหนีหรือพยายามหลบหนี หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ หรือขัดต่อความสงบสุขของเด็กหรือเยาวชนอื่น หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยในสถานที่ฝึกและอบรม ให้คณะกรรมการสหวิชาชีพเสนอแนะต่อผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตตามที่กำหนดในหมวด ๔ พิจารณาตัดประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ลดชั้น

(๒) งดการลาเยี่ยมบ้านไม่เกินสองเดือน

(๓) ลดการเข้าร่วมกิจกรรมบางประการที่ศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตแห่งนั้นจัดให้

(๔) งดหรือเปลี่ยนแปลงประโยชน์ที่ได้รับตามมาตรา ๔๑ (๖) และมาตรา ๕๙ (๓) และ (๔) แล้วรายงานให้ศาลทราบ ศาลอาจพิจารณามีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๖๒ เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ ได้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางแล้ว หรือเมื่อผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสหวิชาชีพประจำศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนได้ประพฤติตนเป็นคนดีและไม่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ฝึกอบรมอีกต่อไป ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เสนอรายงานต่อศาลที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อขอให้พิจารณาปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งได้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมนั้น หรือปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนก่อนครบกำหนดระยะเวลาฝึกอบรมชั้นต่ำตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลแล้วแต่กรณีได้

ระหว่างการฝึกอบรมถ้าปรากฏเหตุที่เด็กหรือเยาวชนสมควรได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษ หรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนในทางที่เป็นคุณแก่เด็กหรือเยาวชน ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเสนอรายงานต่อศาลที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อขอให้ศาลพิจารณาเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

๓. การรายงานต่อศาลตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่รับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในความควบคุม รายงานความประพฤติ สภาพร่างกาย สภาพจิต นิสัย ผลการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และเรื่องอื่นๆ ที่ศาลต้องการทราบหรือที่เห็นว่าศาลควรทราบต่อศาล ไม่น้อยกว่าหกเดือนต่อครั้งหรือภายในระยะเวลาเร็วกว่านั้นตามที่ศาลสั่ง” ซึ่งมาตรา ๖๔ ให้นำบทบัญญัติมาตรานี้ไปใช้กับศูนย์ฝึกและอบรมฯ ด้วย

วัตถุประสงค์ของการรายงานตามมาตรา ๖๒ เพื่อให้ศาลได้ทราบข้อมูลของเด็กและเยาวชนมาตามลำดับ และเมื่อถึงคราวขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาไม่ว่าการขอลดวันฝึก การขอล่อยก่อนกำหนดศาลจะได้มีข้อมูลประกอบการพิจารณา อนึ่งการจัดทำรายงานศาลตามมาตรา ๖๒ จะดำเนินการอย่างไรที่จะไม่เป็นการสร้างภาระแก่ผู้ปฏิบัติเกินสมควร ก็ควรจัดให้มีการรายงานเด็กและเยาวชนแต่ละรายตามรอบระยะเวลาการประเมิน ในการนี้ภาระที่เพิ่มขึ้นก็เพียงการจัดทำหนังสือนำเสนอผลการประเมินต่อศาลโดยส่งผลการประเมินรายบุคคลเพื่อศาลจักได้แยกข้อมูลเข้าร่วมในสำนวนเด็กหรือเยาวชนแต่ละสำนวน

๔. การให้ประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชน

(๑) การเลื่อนชั้น

การเลื่อนชั้นมีกำหนดอยู่ในระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยประโยชน์ที่เด็กหรือเยาวชนได้รับ และการปฏิบัติตนระหว่างที่ได้รับประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังนี้

ข้อ ๙ ให้จัดระดับชั้นเด็กหรือเยาวชนเป็นห้าระดับชั้น ดังนี้

ชั้นที่ ๕ ระดับต้องปรับปรุง สำหรับเด็กหรือเยาวชนที่ประพฤติดนตรีระเบียบของสถานที่ที่กำหนดในหมวด ๔ ชั้นร้ายแรง หรือผลการประเมินไม่สามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หรือได้รับการพิจารณาให้ลดชั้นอันเนื่องมาจากมีความประพฤติเสียหายอย่างร้ายแรงอันจะเป็นภัยต่อเด็กหรือเยาวชนอื่น

ชั้นที่ ๔ ระดับพัฒนา สำหรับเด็กหรือเยาวชนที่เข้ารับการฝึกและอบรมใหม่ หรือผลการประเมินไม่สามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นนับแต่เข้ารับการฝึกและอบรมใหม่ หรือที่มีผลการประเมินดีขึ้น และได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นจากกรณีที่เคยได้รับการลดชั้นไปอยู่ในชั้นที่ ๕ หรือที่มีผลการประเมินลดลง และได้รับการพิจารณาลดชั้นจากชั้นที่ ๓

ชั้นที่ ๓ ระดับพอใช้ สำหรับเด็กหรือเยาวชนที่มีผลการประเมินดีขึ้นจากชั้นที่ ๔ และได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น หรือผลการประเมินไม่สามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หรือมีผลการประเมินลดลง และได้รับการพิจารณาลดชั้นจากชั้นที่ ๒

ชั้นที่ ๒ ระดับดี สำหรับเด็กหรือเยาวชนที่มีผลการประเมินดีขึ้นจากชั้นที่ ๓ และได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น หรือผลการประเมินไม่สามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หรือมีผลการประเมินลดลง และได้รับการพิจารณาลดชั้นจากชั้นที่ ๑

ชั้นที่ ๑ ระดับดีมาก สำหรับเด็กหรือเยาวชนที่มีผลการประเมินดีขึ้น และได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น หรือสามารถรักษาสภาพในระดับดีมาก

ข้อ ๑๐ เด็กหรือเยาวชนที่มีผลการฝึกอบรมก้าวหน้าเป็นที่ประจักษ์ และผ่านการดำเนินการตามข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ให้ได้รับการเลื่อนชั้นคราวละหนึ่งชั้น

ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ เป็นเรื่องการประเมินผลการฝึกอบรมที่กล่าวข้างต้น อนึ่งการเลื่อนชั้นของเด็กหรือเยาวชนมีผลถึงสิทธิประโยชน์ดังกล่าวต่อไป

(๒) การลาเยี่ยมบ้าน

การลาเยี่ยมบ้านเป็นสิทธิประโยชน์ที่เด็กหรือเยาวชนได้รับเมื่อได้ผลการประเมินอยู่ชั้นที่ ๑ หรือชั้นที่ ๒ ส่วนการขออนุญาตออกนอกสถานพินิจฯ เป็นครั้งคราวต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ระเบียบกำหนดทั้งสองเรื่องมีความแตกต่างกัน

การลาเยี่ยมบ้านนั้นระเบียบกำหนดดังนี้

ข้อ ๑๒ เด็กหรือเยาวชนผู้มีสิทธิลาเยี่ยมบ้านต้องเป็นเด็กหรือเยาวชนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับชั้นที่ ๑ หรือชั้นที่ ๒ และต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสหวิชาชีพ

จำนวนวันลาเยี่ยมบ้านในระดับชั้นที่ ๑ และระดับชั้นที่ ๒ ครั้งหนึ่งไม่เกินเจ็ดวัน

ข้อ ๑๓ เด็กหรือเยาวชนผู้มีผลการประเมินอยู่ในระดับชั้นที่ ๑ ให้ลาเยี่ยมบ้านได้เดือนละหนึ่งครั้งแต่ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) คดีมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด และต้องไม่อยู่ระหว่างการดำเนินคดีอื่น

(๒) มิได้ประพฤติดกฏหรือระเบียบของสถานที่ที่กำหนดในหมวด ๔ ในรอบการประเมินที่ขออนุญาต

(๓) การลาต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรม

(๔) เด็กหรือเยาวชนและผู้ปกครองต้องได้รับกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนลาเยี่ยมบ้าน เพื่อให้มีแนวทางประพฤติปฏิบัติตนระหว่างลาเยี่ยมบ้าน

(๕) บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ให้การรับรองและมารับส่ง

(๖) เด็กหรือเยาวชนผู้เคยลาเยี่ยมบ้านมาก่อน การลาครั้งใหม่ต้องไม่อยู่ในเดือนเดียวกับการลาครั้งก่อน

ข้อ ๑๔ เด็กหรือเยาวชนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับที่ ๒ และอยู่ในหลักเกณฑ์ตามข้อ ๑๓ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้ลาเยี่ยมบ้านได้เฉพาะเทศกาลสำคัญตามที่สถานที่ที่กำหนดในหมวด ๔ กำหนด

สรุปว่าเด็กหรือเยาวชนจะลาเยี่ยมบ้านได้ต้อง

- มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ๑ หรือระดับ ๒
- อยู่ในหลักเกณฑ์ข้อ ๑๓ ข้างต้น
- ระดับชั้นที่ ๑ มีสิทธิลาในช่วงปกติ และโอกาสพิเศษ ส่วนในระดับชั้นที่ ๒ มีสิทธิลาเฉพาะโอกาสพิเศษ

เฉพาะโอกาสพิเศษ

- จะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสหวิชาชีพ

ส่วนการขออนุญาตออกนอกสถานพินิจฯ เป็นครั้งคราวนั้นเป็นคนละกรณีกับการลาเยี่ยมบ้าน โดยการอนุญาตนั้นเป็นไปตามมาตรา ๔๑ (๕) และระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจฯ เป็นครั้งคราว พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งต้องนำไปใช้ในศูนย์ฝึกและอบรมด้วย

เหตุที่จะขออนุญาตออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวได้แก่

- (๑) ร่วมกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
- (๒) ศึกษาดูงาน
- (๓) ฝึกปฏิบัติงาน
- (๔) เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
- (๕) เหตุจำเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชน

การอนุญาตให้ออกนอกสถานพินิจฯ เป็นครั้งคราว หมายความว่า ทั่วไปโดยอิสระในระหว่างที่ได้รับอนุญาต หากมีเจ้าหน้าที่ควบคุมไปด้วยไม่ถือเป็นการอนุญาต

จะอนุญาตให้ออกนอกสถานพินิจฯ ได้ระเบียบกำหนดว่า

ข้อ ๕ เงื่อนไขการอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวต้องเข้าหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ต้องเป็นเด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำสั่งให้ควบคุมในสถานพินิจและมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชน

(๒) ต้องเป็นเด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำสั่งให้ควบคุมในสถานพินิจและอยู่ในสถานพินิจมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามเดือนนับตั้งแต่วันที่ถูกลงโทษ

(๓) ต้องเป็นเด็กหรือเยาวชนที่ศูนย์ฝึกและอบรมส่งมาเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในสถานพินิจ

ทั้งนี้เด็กหรือเยาวชนตาม (๒) และ (๓) ต้องไม่ประพฤติผิดกฎระเบียบของสถานพินิจภายในรอบสามสิบวันที่ขออนุญาต

ข้อ ๖ ระยะเวลาที่จะอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวได้ตามที่ผู้อำนวยการเห็นสมควร แต่ครั้งหนึ่งจะต้องไม่เกินสิบสี่วัน และไม่เป็นการต่อเนื่อง เว้นแต่เป็นการอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนไปฝึกปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูภายนอกสถานพินิจฯ หรือกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กำหนดเวลาตามที่จำเป็น แต่ครั้งหนึ่งจะต้องไม่เกินห้าสิบวัน และได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี

ข้อ ๗ ความในข้อ ๕ และข้อ ๖ มิให้ใช้บังคับในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเจ็บป่วย จำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลอื่น

ข้อ ๘ ให้ผู้อำนวยการที่เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมอยู่เป็นผู้พิจารณาคำขออนุญาต ทั้งนี้การยื่นคำขออนุญาต อาจยื่นต่อผู้อำนวยการที่เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมอยู่ หรือผู้อำนวยการที่ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมาควบคุมก็ได้

การอนุญาตตามวรรคแรกให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วย

ข้อ ๙ ให้ผู้อำนวยการตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย หัวหน้าสถานแรกรับเป็นประธานกรรมการ นักวิชาชีพของสถานพินิจอย่างน้อยสี่คนเป็นกรรมการ และครูที่ปรึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่เสนอต่อผู้อำนวยการเพื่อพิจารณาคำขออนุญาต

ข้อ ๑๐ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำขออนุญาตจากเด็กหรือเยาวชน หรือผู้ปกครองที่ประสงค์จะขออนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราว ให้รวบรวมเอกสารเสนอต่อคณะกรรมการตามข้อ ๙ เว้นแต่กรณีตามข้อ ๔ (๕) ให้เสนอต่อผู้อำนวยการโดยตรง

ข้อ ๑๑ เด็กหรือเยาวชนที่ได้รับอนุญาตให้ออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวแล้ว ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด และไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสถานพินิจ โดยผู้อำนวยการจัดให้มีการตรวจสอบตามความเหมาะสม

จะเห็นได้ว่าการลาเยี่ยมบ้านกับการอนุญาตให้ออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวนั้นมีที่ใช้แตกต่างกัน การลาเยี่ยมบ้านนั้นเป็นสิทธิประโยชน์ที่เด็กหรือเยาวชนได้รับหากผลการฝึกอบรมอยู่ในชั้นที่ ๑ หรือชั้นที่ ๒ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสหวิชาชีพ ส่วนการอนุญาตให้ออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวนั้นต้องมีเหตุที่จะขออนุญาตตามที่ระเบียบกำหนด และผ่านคณะกรรมการที่ผู้อำนวยการแต่งตั้งเป็นผู้นำเสนอผู้อำนวยการ เว้นแต่กรณีที่ขออนุญาตเนื่องจากมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น เพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนไม่ต้องผ่านคณะกรรมการแต่ให้เสนอโดยตรงกับผู้อำนวยการพิจารณาได้

(๓) การลดวันฝึกอบรม

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับเรื่องนี้คือ

- พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา ๕๙
- หมวด ๔ ของระเบียบกรมฯ ว่าด้วยประโยชน์ที่เด็กหรือเยาวชนได้รับและการปฏิบัติตนระหว่างที่ได้รับประโยชน์ พ.ศ.๒๕๕๔

มาตรา ๕๙ เด็กหรือเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมต้องปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของสถานที่ที่เข้ารับการฝึกอบรม หากผลการฝึกอบรมก้าวหน้าเป็นที่ประจักษ์ หรือได้ทำความชอบเป็นพิเศษให้คณะกรรมการสหวิชาชีพเสนอแนะต่อผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตพิจารณาให้เด็กหรือเยาวชนได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) เลื่อนชั้น
- (๒) ลาเยี่ยมบ้าน
- (๓) ลดวันฝึกอบรม
- (๔) พักการฝึกอบรม

การเลื่อนชั้น การลาเยี่ยมบ้าน การลดวันฝึกอบรม และการพักการฝึกอบรมให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด แต่การลดวันฝึกอบรมและการพักการฝึกอบรมจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อเด็กหรือเยาวชนได้รับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของระยะเวลาการฝึกอบรมตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลแล้ว รายงานให้ศาลทราบภายในสิบห้าวัน ทั้งนี้ศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้หากมีเหตุอันสมควร

ระเบียบฯ ข้อ ๑๕ เด็กหรือเยาวชนที่รับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของระยะเวลาฝึกและอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล หรือตามระยะเวลาที่เหลือหลังจากที่เด็กหรือเยาวชนได้รับการลดวันฝึกอบรมมีสิทธิได้รับการลดวันฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (๑) ผลการประเมินอยู่ในระดับชั้นที่ ๑ ติดต่อกันสองครั้ง
- (๒) คณะกรรมการสหวิชาชีพแนะนำให้ลดวันฝึกอบรม

ข้อ ๑๖ เด็กหรือเยาวชนตามข้อ ๑๕ ให้ได้รับการลดวันฝึกอบรมครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน

ข้อ ๑๗ เด็กหรือเยาวชนที่รับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของระยะเวลาฝึกและอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลหรือตามระยะเวลาที่เหลือหลังจากที่เด็กหรือเยาวชนได้รับการลดวันฝึกอบรม และได้ทำความชอบเป็นพิเศษซึ่งคณะกรรมการสหวิชาชีพเสนอแนะให้ลดวันฝึกอบรมให้ได้รับการลดวันฝึกอบรมครั้งละไม่เกินสิบวัน

การลดวันฝึกอบรมตามมาตรา ๕๙ เป็นอำนาจผู้อำนวยการฯ แต่จะต้องดำเนินการตามที่ระเบียบกำหนด และเมื่อลดแล้วต้องรายงานให้ศาลทราบภายในสิบห้าวัน ซึ่งศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ส่วนการขอลดวันฝึกอบรมตามวโรกาสต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่แล้ว มิใช่การใช้อำนาจตามมาตรา ๕๙ จึงไม่อยู่ในเงื่อนไขที่รับการฝึกอบรมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง แต่เป็นการรายงานต่อศาลเพื่อให้เปลี่ยนแปลงระยะเวลาฝึกอบรมอันเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๓๗ ในการลดวันฝึกตามวโรกาสต่างๆ นี้ผู้อำนวยการต้องปรึกษากับผู้พิพากษาหัวหน้าศาลก่อนที่จะดำเนินการเว้นแต่มีกรอบการดำเนินการที่ตกลงกันไว้ชัดเจนอยู่แล้ว ขณะนี้อาศัยกรอบของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางซึ่งออกมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ ทั้งนี้การลดในวโรกาสต่างๆ ที่มีการดำเนินการปีละ ๔ ครั้งนับว่าพอสมควร ผู้อำนวยการฯ อาจไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจมาตรา ๕๙

- (๔) การพักการฝึกอบรม

การพักการฝึกอบรมอาศัยกฎหมายลักษณะเดียวกับการลดวันฝึกอบรม แต่มีวิธีปฏิบัติเป็นการเฉพาะตามที่กำหนดในระเบียบดังนี้

ข้อ ๑๘ เด็กหรือเยาวชนได้รับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของระยะเวลาฝึกและอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล หรือตามระยะเวลาที่เหลือหลังจากที่เด็กหรือเยาวชนได้รับการลดวันฝึกอบรม มีสิทธิพักการฝึกอบรมตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) ผลการประเมินอยู่ในระดับชั้นที่ ๑ ติดต่อกันสามครั้ง
(๒) คณะกรรมการสหวิชาชีพเสนอแนะให้พักการฝึกอบรม
(๓) บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคล หรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ และเด็กหรือเยาวชนมีแผนอันน่าเชื่อถือว่าจะไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพอันจะเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชน

(๔) เด็กหรือเยาวชนมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และสามารถติดต่อได้

ข้อ ๑๙ จัดให้มีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนพักการฝึกอบรมโดยต้องให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคล หรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่เข้ามีส่วนร่วม

ข้อ ๒๑ ให้มีการติดตามผลการปฏิบัติตามแผนของเด็กหรือเยาวชนที่ได้ให้ไว้ก่อนพักการฝึกอบรมตามระยะเวลาที่ผู้อำนวยการกำหนด

ข้อ ๒๔ เด็กหรือเยาวชนที่ได้รับประโยชน์พักการฝึกอบรมต้องปฏิบัติตนระหว่างพักการฝึกอบรมดังนี้

(๑) ปฏิบัติตามคำสั่งของบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคล หรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่

(๒) ไม่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่เสพยาเสพติดให้โทษทุกชนิด

(๓) เข้ารับการศึกษาหรือประกอบงานอาชีพ และปฏิบัติตามแผนที่ให้ไว้ก่อนพักการฝึกอบรม

ข้อ ๒๕ เมื่อปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนฝ่าฝืนข้อปฏิบัติระหว่างที่ได้รับประโยชน์ให้ครูที่ปรึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการรวบรวมข้อมูลส่งให้เลขานุการคณะกรรมการสหวิชาชีพ นำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการสหวิชาชีพ เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะต่อผู้อำนวยการในการที่จะงดหรือเปลี่ยนแปลงประโยชน์ที่ได้รับ

๕. การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในเรื่องอื่นๆ

ก. กรณีเด็กหรือเยาวชนหลบหนี

บทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องเด็กและเยาวชนหลบหนี คือ มาตรา ๘๕ โดยวรรคแรกใช้กับเด็กหรือเยาวชนก่อนพิพากษา และวรรคสองใช้กับเด็กหรือเยาวชนที่รับการฝึกอบรมดังนี้

มาตรา ๘๕ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมระหว่างการสอบปากคำ ตามมาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ หรืออยู่ในความควบคุมของสถานพินิจระหว่างการสอบสวน หรือพิจารณาคดีก็ดี ระหว่างการตรวจสภาพร่างกาย หรือสภาพจิต หรือรับการรักษาพยาบาลก็ดี ไม่ให้ถือว่าเป็นการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าศาลพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ศาลหักจำนวนวันที่อยู่ในความควบคุมระหว่างการสอบปากคำ หรืออยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปควบคุมไว้เพื่อฝึกอบรมตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลหลบหนีไปจากการควบคุมแล้วภายหลังจับตัวมาได้ ให้ศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือศาลชั้นต้นที่มี

เขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปควบคุมไว้เพื่อฝึกอบรมมีอำนาจสั่งกำหนดเวลาที่ต้องฝึกอบรมเพิ่มขึ้นตามที่เห็นสมควรแทนการลงโทษอาญาก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

การที่กฎหมายบัญญัติว่าไม่ให้ถือเป็นการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น แสดงว่าความจริงแล้วก็คือควบคุมแต่กฎหมายมิให้ถือว่าเป็นการควบคุมด้วยไม่ประสงค์จะเอาผิดต่อเด็กหรือเยาวชนที่หลบหนีเป็นความผิดอีกข้อหาหนึ่ง

ในกรณีที่เป็นการหลบหนีระหว่างสอบสวนส่งผลให้กำหนดระยะเวลาฟ้องตามที่กฎหมายกำหนด สะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะได้ตัวกลับมาจึงนับระยะเวลาต่อไปได้ (มาตรา ๗๙) สถานพินิจรับตัวเด็กหรือเยาวชนมาควบคุมตามคำสั่งของศาล ดังนั้นเมื่อมีการหลบหนีจึงต้องรายงานให้ศาลทราบ รวมทั้งรายงานต่อพนักงานสอบสวนเพื่อหยุดนับระยะเวลาที่กำหนดฟ้อง

ส่วนวรรคสองเด็กหรือเยาวชนที่ถูกส่งตัวมาเพื่อฝึกอบรมนั้นเป็นการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพราะกฎหมายมิได้บัญญัติยกเว้น แม้การหลบหนีนั้นจะมีความผิดฐานหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา แต่กฎหมายก็กำหนดวิธีการเฉพาะไว้ว่าศาลมีอำนาจสั่งกำหนดเวลาที่ต้องฝึกอบรมเพิ่มขึ้นตามที่เห็นสมควรแทนการลงโทษอาญาก็ได้ ดังนั้นในกรณีที่มีการหลบหนีจากศูนย์ฝึกและอบรมก็ต้องรายงานให้ศาลทราบ และเมื่อได้ตัวเด็กหรือเยาวชนที่หลบหนีกลับมาก็ต้องรายงานศาลอีกครั้งเพื่อพิจารณาสั่งต่อไป

ข. การลงทัณฑ์

ตามมาตรา ๔๑ (๒) บัญญัติให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ออกกฎข้อบังคับ ซึ่งต้องหมายรวมถึงผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมด้วย เพราะกฎหมายให้นำมาตรานี้ไปใช้ในศูนย์ฝึกและอบรมเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม และใน ๔๑ (๓) บัญญัติให้มีอำนาจลงทัณฑ์แก่เด็กและเยาวชนที่ละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่ว หรือกระทำความผิดวินัย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยทัณฑ์ที่จะลงได้กำหนดไว้ในมาตรา ๔๒ คือ

(๑) เข้าแผนฟื้นฟูพิเศษเพื่อปรับพฤติกรรม

(๒) ตัดสิทธิพิเศษและความสะดวกที่สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมอำนวยการให้บางประการ

ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการเสนอร่างกฎกระทรวงซึ่งจะต้องผ่านความเห็นชอบทางคณะรัฐมนตรีและส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา จึงต้องอาศัยบทเฉพาะกาลในมาตรา ๒๐๑

มาตรา ๒๐๑ ให้บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือขัดแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งที่ตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ทั้งนี้ตามกฎหมายเดิมนั้นได้มีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการลงทัณฑ์แก่เด็กและเยาวชนและการอนุญาตให้เด็กและเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวพ.ศ.๒๕๔๖ แต่ตามกฎหมายใหม่เรื่องการลงทัณฑ์ให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ถ้ากำหนดในกฎกระทรวง ส่วนการออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดและอธิบดีได้ออกระเบียบเรื่องนี้แล้ว ดังนั้นส่วนที่ยังต้องใช้กฎกระทรวงเดิมคือ เรื่องการลงทัณฑ์ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ข้อ ๑ การลงโทษแก่เด็กและเยาวชนจะกระทำต่อเมื่อได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า
- (๑) เด็กหรือเยาวชนยอมรับว่าตนละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่ว หรือกระทำผิดวินัย หรือ
  - (๒) มีหลักฐานชัดเจนแจ้งว่าเด็กหรือเยาวชนละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่ว หรือกระทำผิดวินัยจริง

ข้อ ๒ ในการพิจารณาลงโทษแก่เด็กและเยาวชน ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจคำนึงถึง

- (๑) สวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนยิ่งกว่าการลงโทษ
- (๒) ประโยชน์ในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และ
- (๓) บุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนซึ่งแตกต่างกัน

ทั้งนี้โดยลงโทษให้เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่องแม้ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้ละเมิดกฎหมาย หรือกระทำผิดวินัยร่วมกัน

ข้อ ๓ ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจ ได้พิจารณาหลักเกณฑ์ในข้อ ๒ แล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนคนใดไม่สมควรได้รับการลงโทษจะส่งภาคทัณฑ์ไว้ก่อนก็ได้

การภาคทัณฑ์นั้นพึงกระทำเมื่อ

- (๑) เด็กหรือเยาวชนได้ละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่ว หรือกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง เช่น ใช้กิริยาจาจไม่สุภาพ ไม่ดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายหรือเครื่องนุ่งห่ม ประพฤติตนไม่เรียบร้อย ไม่สนใจการเรียนหรือฝ่าฝืนระเบียบห้องเรียนหรือหอนอน และ
- (๒) เด็กหรือเยาวชนได้สำนึกในความผิดที่ได้กระทำไปแล้ว

ข้อ ๔ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่ว หรือกระทำผิดวินัยร้ายแรง เช่น จงใจทำร้ายผู้อื่น ลักทรัพย์ หรือทำลายทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่น ลักลอบนำเข้าสถานควบคุมซึ่งสิ่งของต้องห้าม สิ่งเสพติดหรือของมีนเมา บังคับการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กหรือเยาวชนอื่น ก่อความไม่สงบในสถานควบคุม หรือพยายามหลบหนีออกจากสถานควบคุม เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำผิดจริง ผู้อำนวยการสถานพินิจอาจลงโทษแก่เด็กหรือเยาวชนอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้เด็กหรือเยาวชนทำงานหนักวันหนึ่งไม่เกินสองชั่วโมง ทั้งนี้ไม่เกินสามวันและต้องมีใช่เป็นการทำงานหนักเกินกว่าสภาพแห่งร่างกายและสุขภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น

(๒) ตัดประโยชน์และความสะดวกที่สถานพินิจ อำนวยให้เด็กและเยาวชนบางประการโดยไม่ขัดกับสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานที่เด็กหรือเยาวชนนั้นต้องได้รับการบริการจากรัฐ ทั้งนี้ต้องกำหนดประโยชน์ที่ตัดและระยะเวลาให้ชัดเจนแต่ต้องไม่เกินสองสัปดาห์

ข้อ ๕ ก่อนที่จะลงโทษให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งให้เด็กหรือเยาวชนนั้นทราบถึงเหตุผลที่ทำให้ถูกลงโทษ

การนำข้อความในกฎกระทรวงมาบังคับใช้ต้องใช้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายใหม่ด้วย กรณีที่จะขอขยายระยะเวลาฝึกอบรมนั้น ควรใช้เท่าที่จำเป็นโดยเห็นว่าวิธีการลงโทษตามที่กฎกระทรวงให้อำนาจนั้นไม่เหมาะที่จะใช้กับกรณีหรือมีการเข้ามาแล้วไม่ได้ผลจึงขอเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาเกี่ยวกับระยะเวลาฝึกอบรมตามมาตรา ๑๓๗

ค. การย้ายสถานที่ควบคุมและการฝากควบคุม

เมื่อศาลส่งเด็กหรือเยาวชนมาควบคุมที่สถานพินิจได้แล้วผู้อำนวยการสามารถย้ายเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมในสถานพินิจฯ อื่นหรือสถานที่ที่กำหนดในหมวด ๔ ในกรณีที่มีความจำเป็นโดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่กรณีมีเหตุฉุกเฉินจะย้ายเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวไปก่อนก็ได้ แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว ถ้าศาลเห็นว่าการย้ายเช่นนั้นไม่สอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจพิจารณามีคำสั่งตามที่เห็นสมควรเป็นไปตามมาตรา ๔๑ (๗)

และมาตรา ๕๘ ก็มีข้อความในทำนองเดียวกันว่า ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังศูนย์ฝึกและอบรมอื่นให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจส่งไปได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล เว้นแต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินจะส่งเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวไปก่อนก็ได้แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว ถ้าศาลเห็นว่าการส่งไปเช่นนั้นไม่สอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจพิจารณามีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

จะเห็นได้ว่า มาตรา ๔๑ (๗) เป็นเรื่องที่ได้เด็กหรือเยาวชนอยู่ระหว่างสอบสวน หรือพิจารณาที่อยู่ในอำนาจของสถานพินิจฯ ซึ่งบทบัญญัตินี้ต้องใช้กับศูนย์ฝึกและอบรมฯ ด้วย ส่วนมาตรา ๕๘ เป็นเรื่องที่สถานพินิจฯ ต้องส่งเด็กหรือเยาวชนไปรับการฝึกอบรมยังศูนย์ฝึกและอบรมฯ ตามที่กำหนดในคำสั่งศาล แต่สถานพินิจเห็นว่าเป็นต้องส่งไปยังศูนย์อื่นก็ต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่เป็นกรณีฉุกเฉินก็มีอำนาจส่งก่อนแล้วรายงานให้ศาลทราบ

จึงสรุปได้ว่าการย้ายสถานที่ควบคุมเด็กหรือเยาวชนต้องได้รับอนุญาตจากศาลเสมอ เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉิน

ส่วนกรณีที่ได้เด็กหรือเยาวชนมีปัญหาพฤติกรรมจำเป็นต้องแยกไปฝากควบคุมยังสถานที่อื่นหรือเรือนจำนั้นผู้อำนวยการสามารถส่งบุคคลที่อยู่ในความควบคุมซึ่งมิใช่เด็กที่มีความประพฤติเสียหายอย่างร้ายแรงอันจะเป็นภัยต่อเด็กหรือเยาวชนอื่นไปควบคุมไว้ในสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะหรือเรือนจำโดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง อันจะเป็นภัยต่อบุคคลอื่นจะส่งบุคคลดังกล่าวไปยังเรือนจำก่อนก็ได้ แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว (มาตรา ๔๑ (๔))

จากข้อกำหนดมีประเด็นน่าสังเกต ๒ ประเด็น คือ

- การนำตัวไปฝากควบคุมยังสถานที่อื่นหรือเรือนจำนั้นใช้ได้กับเยาวชนเท่านั้น
- ที่กล่าวว่าโดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อนต้องใช้กับทั้งสองกรณีหรือไม่ เช่น จะนำตัวไปควบคุมไว้ในสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะ หากเป็นสถานที่ซึ่งอยู่ในที่ควบคุมนั้นก็ดำเนินการได้ไม่ต้องขออนุญาตศาล แต่ถ้า

เป็นสถานที่ควบคุมอื่นก็จะเข้าลักษณะการย้ายสถานที่ควบคุมจะต้องใช้มาตรา ๔๑ (๗) ประกอบกับมาตรา ๖๔ ส่วนการนำไปฝากยังเรือนจำต้องได้รับอนุญาตจากศาลเว้นแต่กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งส่งก่อนได้แล้วรายงานศาลทราบโดยเร็ว

ง. การอนุญาตให้ออกไปศึกษาในสถานศึกษาภายนอกสถานที่ควบคุม

ตามมาตรา ๔๑ (๖) ผู้อำนวยการมีอำนาจอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้วออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจได้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ซึ่งหมายความรวมถึงศูนย์ฝึกและอบรมด้วย

ระเบียบที่กำหนดคือ ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจ พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้

ข้อ ๔ ผู้อำนวยการจะอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของสถานพินิจ ออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจได้ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) เด็กหรือเยาวชนอยู่ระหว่างรับการศึกษาอยู่ก่อนถูกจับกุม และยังคงศึกษาต่อเนื่องตลอดมา โดยภายหลังดำเนินคดีไม่ปรากฏความประพฤติเสียหายและผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป หรือ

(๒) เด็กหรือเยาวชนอยู่ในสถานพินิจมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามเดือนและมีความประพฤติดี

ทั้งนี้ในระเบียบได้กำหนดวิธีปฏิบัติเรื่องการขออนุญาต เอกสารประกอบการขออนุญาต การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อให้ผู้อำนวยการมีคำสั่ง ตลอดจนข้อที่เด็กหรือเยาวชนต้องปฏิบัติเมื่อได้รับอนุญาตและเหตุที่จะเพิกถอนการอนุญาตด้วย

จ. การดำเนินงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสหวิชาชีพ

จุดมุ่งหมายของการมีคณะกรรมการสหวิชาชีพ

๑. เพื่อให้การพิจารณาดำเนินการต่อเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างรอบคอบ พิจารณาได้รอบด้าน
๒. เพื่อหาทรัพยากรและความร่วมมือนอกหน่วยงานในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
๓. เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการดำเนินงาน

คณะกรรมการสหวิชาชีพคือใคร

คณะกรรมการสหวิชาชีพประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านสาธารณสุข และด้านการศึกษา ทั้งนี้อย่างน้อยก็หนึ่งต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ และในแต่ละสถานพินิจอาจตั้งคณะกรรมการสหวิชาชีพไว้หลายคณะก็ได้ (มาตรา ๔๓)

ในการดำเนินการก็จะแต่งตั้งกรรมการสหวิชาชีพแต่ละด้านโดยอาจมีด้านละหลายคน แต่ในการเชิญประชุมแต่ละครั้ง ก็ต้องเชิญมาประชุมให้ครบทุกด้าน หน้าที่ของคณะกรรมการสหวิชาชีพประจำสถานพินิจ คือ

- (๑) จำแนกเด็กและเยาวชน
- (๒) การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย
- (๓) หน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้

แปลความได้ว่าคณะกรรมการสหวิชาชีพมีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้อำนวยการสถานพินิจในแต่ละเรื่องดังกล่าวข้างต้น ส่วนผู้อำนวยการจะดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือไม่เป็นอำนาจของผู้อำนวยการ ที่น่าสังเกตคือ ผู้อำนวยการควรรับฟังข้อเสนอแนะทุกเรื่องหรือเพียงบางเรื่อง หากจะแยกแยะเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่ม ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ต้องแก้ไข กลุ่มที่แก้ไขได้ และกลุ่มที่พอแก้ไขได้ และกลุ่มที่ยากต่อการแก้ไข หรือปัจจัยอีกประการหนึ่งคือจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือหรือไม่จำเป็นแล้วกำหนดว่าสมควรนำกลุ่มหรือลักษณะใดที่จะมาขอให้คณะกรรมการสหวิชาชีพแนะนำ หรือจะให้มีการเสนอแนะทุกเรื่องก็อยู่ที่การกำหนดรูปแบบการดำเนินการของกรมฯ

ส่วนหน้าที่ของคณะกรรมการสหวิชาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมมีกฎหมายกำหนดอยู่ ๓ มาตรา คือ มาตรา ๕๙ เสนอแนะต่อผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเรื่อง

- (๑) เลื่อนชั้น
- (๒) ลาเยี่ยมบ้าน
- (๓) ลดวันฝึกอบรม
- (๔) พักการฝึกอบรม

มาตรา ๖๐ เสนอแนะต่อผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเรื่อง

- (๑) ลดชั้น
- (๒) งดการลาเยี่ยมบ้านไม่เกินสองเดือน
- (๓) ลดการเข้าร่วมกิจกรรมบางประการที่ศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้
- (๔) งดหรือเปลี่ยนแปลงประโยชน์ที่ได้รับตาม
  - มาตรา ๔๑ (๖) คือ การออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจ
  - มาตรา ๕๙ (๓) คือ ลดวันฝึกอบรม
  - มาตรา ๕๙ (๔) คือ พักการฝึกอบรม

มาตรา ๖๒ ให้ความเห็นชอบในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนประพฤติตนเป็นคนดีและไม่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ฝึกอบรมอีกต่อไป เพื่อผู้อำนวยการรายงานต่อศาลในการขอปล่อยเด็กหรือเยาวชนก่อนครบกำหนดระยะเวลาฝึกอบรมขั้นต่ำตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการสหวิชาชีพ

ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสหวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ดังนี้

ข้อ ๕ กรรมการสหวิชาชีพที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่สถานพินิจต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ด้านหนึ่งด้านใดทางจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ สาธารณสุข หรือการศึกษา โดยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

- (๑) อายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์
- (๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี
- (๓) มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในวิชาชีพด้านจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ สาธารณสุข การศึกษา ด้านใดด้านหนึ่งไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๔) ไม่มีประวัติเป็นผู้กระทำความรุนแรงแก่เด็ก เยาวชน หรือสตรี
- (๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริตพันเพื่อน
- (๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๗) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

จะเห็นได้ว่ากำหนดเพียงการจบปริญญาตรีเท่านั้นไม่ได้กำหนดว่าตรงกับด้านที่จะรับการแต่งตั้งที่สำคัญคือต้องมีประสบการณ์ในวิชาชีพด้านใดด้านหนึ่งไม่น้อยกว่าห้าปี

คณะกรรมการสหวิชาชีพทำงานอย่างไร

คณะกรรมการสหวิชาชีพมีใช้สภาดรាយงสำหรับการส่งรายงานต่างๆ เข้ามาประทับเพื่อครบถ้วนตามแบบที่ได้กำหนด แต่ต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายในการกำหนดให้มีคณะกรรมการสหวิชาชีพ และดำเนินการให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายนั้น

กรมฯ กำหนดได้เพียงกรอบการทำงาน ส่วนรายละเอียดหน่วยปฏิบัติต้องจัดทำและค่อยเรียนรู้ที่จะปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย หลักคือนำเสนอข้อเท็จจริงข้อที่เป็นปัญหา และรับฟังข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสหวิชาชีพ หากมีการนำเรื่องเข้าประชุมคราวละหลายรายก็เป็นการยากที่จะพิจารณาได้อย่างรอบคอบ คำแนะนำของกรรมการสหวิชาชีพนั้นเป็นเรื่องที่ผู้อำนวยการต้องพิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่าสมควรใช้ดุลพินิจตามคำแนะนำหรือไม่ เพราะเป็นผู้รับผิดชอบในภาระกิจทุกอย่างในฐานะผู้บังคับบัญชาหน่วยงาน